

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.333/2022/10.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke

Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró

Molnár Ferencné dr., bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. július 6.

Az ügy tárgya: rablás büntettének kísérlete és más bűncselekmények

Terhelt(ek): terhelt

Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 20.B.10.437/2021/55., ítélet,
tárgyalás, 2022. január 21.

Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 32.Bf.7342/2022/10., ítélet,

nyilvános ülés, 2022. június 13.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.10.437/2021/55. számú és a Fővárosi Törvényszék 32.Bf.7342/2022/10. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 76.200 (hetvenhatezer-kétszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2022. január 21. napján meghozott 20.B.10.437/2021/55. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli rablás büntettének kísérletében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont], 2 rendbeli lopás büntettében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont], 2 rendbeli lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bb) alpont] és zaklatás vétségében [Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont]. Ezért halmazati büntetésül 4 év 4 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A terhelttel szemben 120.000 forint erejéig vagyoneklobzást rendelt el. Elrendelte továbbá a Pesti Központi Kerületi Bíróság

16.B.20.739/2020/3. számú határozatával kiszabott 3 hónap fogházban végrehajtandó szabadságvesztés végrehajtását. Az előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe beszámította, rendelkezett továbbá a bűnjelekről és a bűnügyi költségről. A magánfél polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. június 13. napján meghozott 32.Bf.7342/2022/10. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a terhelt terhére rótt erőszakos vagyon elleni bűncselekmények közül egy cselekményt rablás bűntette kísérletének [Btk. 365. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] minősített. A terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztést és közügyektől eltiltást egyaránt 6 évre súlyosította. Megállapította, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház, a vagyonelkobozást 140.000 forint erejéig rendelte el, a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezést mellőzte, a bűnügyi költséget pontosította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] A bíróság által megállapított, és a felülvizsgálati indítvánnyal érintett tényállás lényege a következő:

4. tényállási pont

A terhelt 2020. december 1. napján 8 óra körüli időben az utcafronton odalépett a gépkocsijában tartózkodó sértetthez, majd az autóban ülő sértettől – aki a terheltet korábban már észlelte a helyszínen – pénzt követelt. A sértett a pénz átadását megtagadta, ezért a terhelt a tenyerével ráütött a gépjármű szélvédőjére, majd egy ezüst színű játékpisztollyal hadonászni kezdett, azt a sértettre szegezte és közben azt kiáltotta neki, hogy „adjál pénzt!”. A sértett félelmében értékei átadása nélkül gépkocsijával elhajtott a helyszínről. A bűncselekménnyel veszélyeztetett érték az 5.000.000 forintot nem haladta meg.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottn – a megtámadott határozat megváltoztatása, és a törvénynek megfelelő határozat meghozatala, a kiszabott büntetés enyhítése érdekében.

[5] Indokai szerint törvényt sértett a másodfokú bíróság, amikor a terhelt által a 4. tényállási pontban írt cselekmény során használt eszközt lőfegyver utánzatának tekintette, és ekként a terhére rótt vagyon elleni erőszakos bűncselekményt fegyveres rablás kísérletének minősítette.

[6] Kifejtette, hogy az eljárás során feltárt tények, így elsősorban a beszerzett igazságügyi szakértői vélemény alapján egyértelműen megállapításra került, hogy a terhelt által használt játékpisztoly nem valódi lőfegyver, és nem is lőfegyver utánzata. Ezzel szemben a törvényszék annak a kulcsfontosságú ténynek a mellőzésével állapította meg a játékpisztoly

utánzat jellegét, hogy a vége piros megkülönböztető jelzéssel van ellátva, amelynek célja, hogy a laikusok számára egyértelmű legyen, hogy nem valódi lőfegyver. E tény azért fontos, mert figyelembevételével a játékpisztoly már utánzatnak sem tekinthető.

[7] Hivatkozott arra, hogy a játékpisztoly használatakor a terhelt legfeljebb egyméteres távolságban volt a sértettől, így elvárható tőle, hogy annak piros végéből arra következtessen, hogy az nem valódi fegyver, ugyanúgy, ahogy például egy vízpisztoly esetében a játék jelleg felismerése.

[8] Utalt rá, hogy a megkülönböztető piros vége miatt a terhelt által használt játékpisztoly alkalmatlan eszköz volt a kvalifikált fenyegetés megvalósítására, így a kísérleti szakban maradt cselekmény miatt a büntetés korlátlan enyhítésének vagy mellőzésének lenne helye.

[9] A Legfőbb Ügyészség BF.1497/2022/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[10] A BH 2016.57. számon közzétett eseti döntésre hivatkozással utalt rá, hogy a fenyegető magatartás lenyűgöző erejének értékelésekor a megfenyegetett személy és az elkövető adottságait, az egymással szembeni erőviszonyaikat és az elkövetés külső tényezőit együttesen kell vizsgálni, és ez alapján lehet állást foglalni abban, hogy a fenyegetés milyen hatással volt a sértettre.

[11] Indokai szerint helytálló a másodfokú bíróság azon álláspontja, hogy annak megítélése, hogy a terhelt által használt játékpisztoly lőfegyver utánzatának minősül-e, nem szakkérdés, hanem a mindennapi élettapasztalat alapján megítélendő ténykérdés. E körben vizsgálni kell a használt eszköz hatását a laikus személyre, hiszen a tényállás – miniszteri indokolás szerinti – célja védelmet nyújtani minden potenciális sértett számára.

[12] Kifejtette, hogy jelen ügyben nem lehet szó alkalmatlan eszközzel elkövetett bűncselekményről, mert az azt az esetkört öleli fel, amikor az elkövető tévesen feltételezi, hogy az eszköz alkalmas a bűncselekmény megvalósítására, holott valójában alkalmatlan. Ezzel szemben a sértett nagyon megijedt, félelmében elmenekült a helyszínről, ami azzal magyarázható, hogy az elkövetés eszközét valódi lőfegyvernek hitte. Hozzátette, a terhelt kezében lévő játékpisztoly a cselekmény elkövetése alatt szinte mindvégig mozgásban volt, amely megnehezítette a pontos azonosítását. A sértettnek nem volt lehetősége arra, hogy a terhelt által ráfogott játékpisztolyt nyugodt lelkiállapotban megvizsgálja, és felismerje annak játék jellegét.

[13] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn.

[14] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében a védő kifejtette, hogy a hivatkozott eseti döntésben foglalt szempontok vizsgálata alapján jelen ügyben a sértett felé billennek az erőviszonyok, akinek valójában minden lehetősége megvolt arra, hogy felismerje, hogy a terhelt által használt eszköz egy játékpisztoly.

[15] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen következtetett arra, hogy a hajléktalan életmódot folytató, időskorú és alkoholistá terhelte esetén a valódi lőfegyver tartása a reális lehetőségeken túlmutató. Ezen objektív körülmények tükrében elvárható lett volna a sértettől, hogy fényes nappal, néhány méteres távolságból felismerje a játékpisztoly piros végét, és ebből következtetni tudott volna arra, hogy a terhelte nem éles lőfegyvert tart magánál.

[16] Vitatta a másodfokú bíróság azon megállapítását, hogy egy leromlott fizikai állapotban lévő, idős hajléktalan esetében sem lehet reálisan kizárni, hogy valódi lőfegyvert talál, vásárol, vagy az más módon a birtokába kerül.

III.

[17] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[18] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[19] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – az eljárási szabálysértések kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés].

[20] A felülvizsgálati indítvány szerint tévedett a másodfokú bíróság, amikor a terhelte 4. tényállási pontban írt cselekményét fegyveresen elkövetett rablás bűntette kísérletének minősítette, mert azt valójában nem lőfegyver utánzatával fenyegetve követte el. A törvénysértő minősítés miatt pedig törvénysértő büntetést szabott ki.

[21] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[22] A Btk. 365. § (1) bekezdése szerint rablás bűntette miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből

a) valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy

b) öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi.

[23] A Btk. 365. § (3) bekezdés a) pontja alapján a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást fegyveresen követik el.

[24] A Btk. 459. § (1) bekezdés – elkövetés idején hatályos – 5. pontja szerint fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki

a) löfegyvert,

b) robbanóanyagot,

c) robbantószer,

d) robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket

tart magánál, vagy a bűncselekményt az a)-d) pontban meghatározottak utánzatával fenyegetve követi el.

[25] A Btk. 10. § (1) bekezdése alapján kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.

[26] Jelen ügyben eldöntendő kérdés, hogy a terhelt 4. tényállási pontban írt cselekménye rablás büntette kísérletének minősül-e, terhére megállapítható-e a fegyveres elkövetés mint minősítő körülmény.

[27] A rablás összetett bűncselekmény, egyrészt vagyon, másrészt személy elleni bűncselekmény. Az elkövető számára idegen dolog jogtalan eltulajdonítása a lopáshoz képest akként történik, hogy a mástól elvétel végett személy elleni erőszakos cselekményt is elkövet, azaz az elvétel módja az, amely a rablást megkülönbözteti a lopástól.

[28] Jelen ügyben az irányadó tényállás rögzíti a következőket:

– a terhelt a nyílt utcán odalépett a gépkocsijában tartózkodó sértetthez, akitől pénzt követelt;

– amikor a sértett a pénz átadását megtagadta, a tenyerével ráütött a gépjármű szélvédőjére;

– ezután egy ezüst színű játékpisztollyal hadonászni kezdett, azt a sértettre szegezte;

– közben azt kiáltotta neki, hogy „adjál pénzt!”;

– a sértett értékeinek átadása nélkül félelmében a gépkocsijával elhajtott a helyszínről.

[29] Az irányadó tényállás alapján nyilvánvaló, hogy a terhelt magatartásának célja a sértett pénzének, értékeinek az eltulajdonítása volt.

[30] Az erőszak – értelemszerűen – fizikai ráhatást, támadást jelent. Rablás esetében pedig az erőszak fogalmán az a magatartás értendő, amely a sértett személye ellen irányul, és annak ellenállását fizikailag küzdi le. Jelen ügyben a sértett testére ható, ellenállásának ily módon történő megtörésére irányuló cselekmény a terhelt részéről nem történt.

[31] A rablás elkövetési módja azonban az ún. kvalifikált, vagyis az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés is.

[32] A Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontja szerint a fenyegetés eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

[33] A rablás tényállásszerűségéhez szükséges kvalifikált fenyegetés ehhez képest eltérő rendelkezés, ami azt jelenti, hogy a fenyegetésnek ez esetben az élet vagy a testi épség ellen kell irányulnia, valamint közvetlennek kell lennie. Közvetlen a fenyegetés, ha a kilátásba helyezett hátrány nyombani bekövetkezésével kell számolni. Rablás esetén a kvalifikált fenyegetésnek a dolog elvétele érdekében kell történnie.

[34] A rablási erőszak, illetve az élet, testi épség elleni közvetlen fenyegetés kapcsán elvárás az, hogy legalább általában véve alkalmas legyen a sértett ellenállásának leküzdésére.

[35] Nem kétséges, hogy a fegyveresen elkövetett rablás esetén – miután a lőfegyver az élet kioltására alkalmas eszköz – a fegyver használatának kilátásba helyezése olyan kvalifikált és közvetlen fenyegetés, amely erre alkalmas, feltétlenül lenyűgöző hatású.

[36] A Btk. értelmező rendelkezése éppen ezért, az elkövetési mód fokozott veszélyessége miatt mondja ki, hogy fegyveresen követi el a bűncselekményt egyrészt az, aki lőfegyvert (2021. január 1. napjától hatályosan működőképes lőfegyvert) tart magánál, másrészt, hogy az is, aki a bűncselekményt lőfegyver utánzatával fenyegetve (az ekkénti használat ez esetben tehát megkívánt többletelem) követi el [Btk. 459. § (1) bekezdés 5.a) pont 1. fordulat, illetve 5. pont 2. fordulat].

[37] Mindezekkel összhangban rögzíti a Btk. indokolása azt, hogy: „A gyakorlatban gyakran előfordul, hogy az elkövető lőfegyver, robbanóanyag vagy robbantószer, illetve ezek felhasználására szolgáló készülék utánzatával fenyegetve követi el a bűncselekményt. Ilyen esetben a sértettek az utánzatot valóságos lőfegyvernek, robbanóanyagnak stb. vélik, így életszerű, hogy a fegyveres elkövetés fogalma ezekre az esetekre is kiterjedjen.”.

[38] A lőfegyver utánzatával fenyegetve elkövetés esetén az elkövető által használt, lőfegyverre hasonlító, azt utánzó tárgy a fenyegetés eszköze. Azt a célt szolgálja, hogy a sértettre gyakorolt hatást fokozza, kiváltsa ugyanazt a félelmet, amit a valódi lőfegyver, és ezáltal biztosítsa az elkövető akaratának érvényesítését, sértettre történő rákényszerítését.

[39] Jelen ügyben erről van szó.

[40] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a terhelt cselekménye a sértettre lenyűgöző hatást gyakorolt, kezdeti ellenállásával az elkövetési eszközzel történt fenyegetés miatt felhagyott (az megtört), hiszen annyira megijedt, hogy gépkocsijával elmenekült a helyszínről.

[41] A Kúria a használt eszköz jogi megítélésével összefüggésben megjegyzi, hogy a lőfegyver utánzatával fenyegetve elkövetés megállapítása nem szakkérdés, ekként annak megállapítása nem a szakértő, hanem a bíróság feladata.

[42] Mindazonáltal a jogi következtetés levonása mindig tényekből történik, így amennyiben rendelkezésre áll a használt eszköz részletes leírása – miként jelen ügyben –, indokolt azt a tényállásban rögzíteni.

[43] Következetes a Kúria gyakorlata abban, hogy a felülvizsgálatban irányadó tényálláshoz tartoznak mindazon történeti tények, amelyeket az ítéletben megállapítottak függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán nem a történeti tényállásban kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében.

[44] Ekként az irányadó tényállás részét képezi, hogy a 4. tényállási pont kapcsán a nyomozás során lefoglalt pisztoly egy Gohner 125/0 Police típusú, nyolclövetű, spanyol gyártmányú játékfegyver. A pisztoly nem alkalmas lőszer befogadására és lövedék kilövésére. A műanyagpisztoly oldalnézetben hasonlít a STAR típusú öntöltő pisztolyokra, mérete azonban kisebb, a csőtorkolat helyén lévő piros műanyag alkatrész színe feltűnően különbözik {Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.10.437/2021/55. számú ítélet [47] bekezdés}.

[45] Amennyiben a lőfegyver utánzatával való fenyegetés a sértettből az elkövető által célzott hatást, vagyis az akaratának megtörését kiváltotta, a fegyveres elkövetés megállapításának helye van, függetlenül attól, hogy utóbb az eszköz nem valódi lőfegyver jellege ismertté válik.

[46] Mindezek alapján a terhelt cselekménye tényállásszerű, az mindenben megfelel a rablás törvényi tényállásának.

[47] A Kúria a védő alkalmatlan eszközzel elkövetett kísérletre történő hivatkozása kapcsán megjegyzi a következőket.

[48] Az alkalmatlan eszközzel elkövetett kísérlet valójában az elkövető ténybeli tévedésén alapul: tévesen azt feltételezi, hogy a használt eszköz az elérni kívánt hatás kiváltására alkalmas, holott nem az.

[49] Jelen ügyben azonban az irányadó tényállás alapján ez szóba sem kerülhet, a terhelt nem tévedett abban, hogy megfelelő eszközt használt a kívánt hatás elérésére.

[50] Értelmszerűen téves a védő részéről az az érvelés, mely szerint a rablás sértettjével szemben, az őt ért támadás közben olyan elvárást lehetne támasztani, hogy vizsgálja és felismerje, hogy a vele szemben alkalmazott elkövetési eszköz ténylegesen minek minősül. Ilyen elvárást a büntetőtörvény nem tartalmaz. Épp ellenkezőleg, miként a jogalkotó célját a törvény már felidézett indokolása az értelmező rendelkezés esetében megfogalmazta.

[51] Nem tévedett tehát a másodfokú bíróság, amikor a terhelt 4. tényállási pontban írt cselekményét rablás bűntette kísérletének [Btk. 365. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] minősítette.

[52] A helyes minősítés mellett a törvényes keretek között kiszabott büntetés nem támadható.

[53] Ekként a Kúria a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

[54] A felülvizsgálati eljárásban kirendelt védői díjként felmerült bűnügyi költségről a Be. 664. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

IV.

[55] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[56] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2023. július 6.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró